

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 19 maj 1933 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning i fråga om vissa förändringar i riksgäldskontorets organisation m. m.

I en till bankoutskottet avlåten, den 27 april 1933 dagtecknad skrivelse hava fullmäktige i riksgäldskontoret framlagt förslag till vissa förändringar i riksgäldskontorets organisation.

Inledningsvis hava fullmäktige erinrat därom, att riksgäldskontorets nuvarande arbetsorganisation daterade sig väsentligen från år 1917. Visserligen hade sedan dess ett antal nya ordinarie befattningar — nästan uteslutande i de lägre lönegraderna — inrättats, men huvudgrunderna för organisationen vore oförändrade. Kontoret vore sålunda fortfarande organiserat i 1) kanslibyrån, 2) kameralbyrån med följande underavdelningar, nämligen räkenskapsavdelningen, kassaexpeditionen, obligations- och kupongavdelningen samt statsskuldboksavdelningen, 3) revisionsbyrå och 4) riksdagens ekonomiska förvaltningsbyrå, vilken sistnämnda byrå år 1930 uppförts på ordinarie stat. Fördelningen av göromålen mellan de olika byråerna och avdelningarna vore för närvarande huvudsakligen densamma som år 1917.

Ehuru organisationen måste i stort sett sägas hava på ett tillfredsställande sätt fyllt sin uppgift under de gångna åren, hade dock, fortsätta fullmäktige, vissa svagheter framträtt i densamma i samma mån som riksgäldskontorets arbete ökats i en omfattning, vilken vid organisationens tillkomst icke kunnat förutses. Till belysande därav erinrades, att statsskulden från slutet av år 1917 till slutet av april 1933 mer än fördubblats, i det att den ökats från 1 149 miljoner kronor till 2 305 miljoner kronor.

Vad särskilt beträffar statsskuldboksavdelningen, som främst drabbats av den ökade arbetsbelastningen, ville fullmäktige framhålla, att den i statsskulden inskrivna statsskulden mer än femdubblats från slutet av 1917 till slutet av april 1933, nämligen från 145 miljoner kronor till 807 miljoner kronor, att antalet utelöpande certifikat under nyssnämnda tid ökats från 4 572 till 16 688, i det att 20 078 nya certifikat utfärdats och 7 962 återställts, att under samma tid antalet inskrivna räntebärande obligationer ökats från omkring 62 000 till 602 080, att med avdelningen från år 1918 införlivats en ny rörelsegren, nämligen inskrivning och deposition i riksgäldskontoret av premieobligationer, av vilka vid slutet av april 1933 ett antal av 327 213 voro deponerade enligt 85 428 utelöpande förvaringsbevis, samt att antalet

personer m. fl., med vilka statsskuldboksavdelningen på grund av deposition och inskrivning i statsskuldboken har förbindelse, numera utgör omkring 90 000. I avgifter för deponering av premieobligationer hade under tiden 1918—30 april 1933 influtit ett sammanlagt belopp av i runt tal 400 000 kronor.

En betydande ökning av kontorets arbetsuppgifter hade vidare föranletts av införandet från år 1918 av premieobligationslånetypen såsom en ny form för statens upplåning. Härigenom har bl. a. en särskild avdelning, premielånsexpeditionen, måst inrättas, vars personalbehov täckts genom överflyttning av tjänstemän från de andra avdelningarna. Sedan numera provision å kuponginlösen icke längre utginge till de svenska bankerna, hade därjämte den direkta kuponginlösen i riksgäldskontorets kassa betydligt ökats.

Att det överhuvud taget varit möjligt att inom ramen av 1917 års organisation tillgodose de starkt ökade krav, som under tiden därefter ställts på riksgäldskontoret, förklarades därav — framhålla fullmäktige i detta sammanhang — att kontorets personal, i främsta rummet den ordinarie, successivt fått sig ålagd ökade arbetsuppgifter och ökat ansvar samt att en avsevärd utökning av den icke-ordinarie personalen ägt rum. Å kameral- och revisionsbyråerna hade de ordinarie befattningarna inom 22:a—30:e lönegraderna, för närvarande uppgående till 8, icke undergått annan ökning sedan början av år 1918 än inrättandet år 1919 av befattningen såsom statistiker och bokhållare, under det att personalen i övrigt å nämnda byråer samtidigt ökats från 38 till 74. För statsskuldboksavdelningen, vars ordinarie personal i högre tjänsteställning endast utgjordes av en kamrerare (26:e lönegraden) och en revisor (22:a lönegraden), hade personalen i övrigt ökats från 7 till 23.

Med avseende å behovet av en förändring och förstärkning av riksgäldskontorets organisation anföra fullmäktige:

Även om man bortser från de extra påfrestningar, som tid efter annan förekomma i samband med statslåneemissioner och lånekonventioner, hava göromålen i riksgäldskontoret numera så väsentligt vuxit, att en allmän översyn av verkets organisation jämte inrättande av ett antal nya tjänster i mera kvalificerad ställning måste framstå såsom behöflig, särskilt som man med hänsyn till den fortgående starka statliga skuldsättningen kan utgå från, att även i fortsättningen alltjämt stegrade krav komma att ställas på riksgäldskontoret. Å andra sidan är det klart, att under nuvarande tidsläge inrättandet av nya tjänster måste begränsas till vad som för ögonblicket måste anses vara oundgängligen nödvändigt.

Den nuvarande organisationen kräver enligt fullmäktiges mening en förändring och förstärkning särskilt i vad densamma avser värden av i riksgäldskontoret förvarade värdehandlingar samt statsskuldboksavdelningen.

Jämlikt § 13 av tjänstgöringsordningen för riksgäldskontoret åligger värden av och ansvarigheten för osålda obligationer m. m. förste deputeraden och riksgäldskommisarien, för i statsskuldboken inskrivna räntebärande

statsobligationer förste deputeraden och föreståndaren för statsskuldboksavdelningen, för i statsskuldboken inskrivna premieobligationer föreståndaren och revisorn å statsskuldboksavdelning samt för kupongark, avsedda för utbyte mot talonger, två tjänstemän å obligations- och kupongavdelningen.

Såsom framgår av det föregående, har förste deputeraden att i betydande mån taga befattning med vården av värdehandlingarna. På grund av den under de senare åren inträdda, högst avsevärda ökningen av riksgäldskontorets verksamhet och av mängden av ärenden, som skola prövas eller avgöras av fullmäktige, har det visat sig vara förenat med allt större svårighet för förste deputeraden att utan eftersättande av andra arbetsuppgifter i önskvärd utsträckning ägna sig åt göromålen i riksgäldskontorets förvaringsvalv. Detta är självfallet till nackdel, då valvstjänstgöringen kräver, att de i densamma deltagande personerna utan jäkt kunna ägna sig åt sina uppgifter samt att de städse skola vara beredda att stå till förfogande för verkställande av uttag av obligationer m. m. En annan olägenhet är, att kontroll över värdeförvaltningen från revisionsbyråns sida i viss mån försvåras därav, att densamma påkallar förste deputeradens närvaro i valvet.

Efter omnämmande, att på uppdrag av tjänstförrättande förste deputeraden i riksgäldskontoret Hallin inom riksgäldskontoret företagits utredning angående ändrad organisation dels av värdeförvaltningen inom kontoret, dels ock av statsskuldboksavdelningen samt att denna utredning verkställdes av förste revisorn T. Borell och statistikern S. Widlund, anföra fullmäktige, att utredningen utmynnat i ett förslag av i huvudsak följande innebörd:

Beträffande värdeförvaltningen hava utredningsmännen ifrågasatt, att denna för ökad trygghets vinnande skulle — i likhet med vad som tillämpas i riksbanken — anförtras åt tre tjänstemän i stället för, såsom nu är fallet, åt endast två. Dessa tjänstemän skulle gemensamt, en för alla och alla för en, ansvara för de av dem omhänderthavda värdehandlingarna. Av dem skulle en tjänsteman, vilken skulle deltaga i vården av värdehandlingarna å samtliga avdelningar, tillhöra revisionsbyrån och de två övriga den avdelning, till vilken värdeförvaltningen ifråga hörde. Genom att en i vården deltagande tjänsteman vore placerad å revisionsbyrån skulle den fördelen ernås, att granskningen av värdeförvaltningen från revisionsbyråns sida kunde begränsas i förhållande till vad som eljest vore erforderligt, varjämte ifrågavarande tjänsteman skulle komma att intaga en mera självständig ställning gentemot de övriga i vården deltagande tjänstemännen än om han vore direkt underordnad någon av dem. — Enligt förslaget skulle sålunda förste deputeradens direkta befattning med förvaltningen av värdehandlingarna upphöra. Självfallet borde det emellertid i fortsättningen ankomma på förste deputeraden att i erforderlig utsträckning utöva tillsyn över berörda förvaltning. Genomförandet av den föreslagna anordningen beträffande värdeförvaltningen krävde enligt förslaget en viss ökning av riksgäldskontorets ordinarie personal. Beträffande statsskuldboksavdelningen föreslogs bl. a. inrättande av en ny högre ordinarie befattning. Härjämte skulle en ny ordinarie befattning i 22:a lönegraden inrättas å revisionsbyrån med åliggande för dess innehavare att, såsom ovan omförmäls, deltaga i vården av samtliga avdelningars värdehandlingar.

Ifråga om statsskuldboksavdelningen erinrade utredningsmännen, att

denna organisatoriskt vore en avdelning av kameralbyrån. Denna organisationsform syntes med hänsyn till den utveckling, avdelningens verksamhet tagit, icke längre vara lämplig. I själva verket hade avdelningen under de senare åren kommit att intaga en alltmer fristående ställning, i det att föreståndaren självständigt haft att handlägga nära nog samtliga till avdelningen hörande ärenden, i den mån det ej ankommit på fullmäktige, förste deputeraden eller kanslibyrån att pröva desamma. Vid sådant förhållande syntes det vara helt naturligt, att avdelningen även formellt utbrötes ur kameralbyrån och organiserades såsom en byrå under en chef, direkt underordnad fullmäktige. Den sålunda tilltänkta byrån, för vilken föreslogs benämningen statsskuldboksbyrån, borde lämpligen i fråga om antalet högre befattningshavare vara i stort sett jämställd med riksbankens avdelning för öppna och slutna deposita, och föreslogs i anslutning härtill inrättande av en ny ordinarie befattning såsom föreståndare för byrån med placering i 30:e lönegraden.

Slutligen ifrågasatte utredningsmännen uppflyttning från 7:e till 11:e lönegraden av två kameralbiträdesbefattningar å statsskuldboksavdelningen och en kameralbiträdesbefattning i kassaexpeditionen.

För egen del hava fullmäktige tagit ståndpunkt till utredningsmännens förslag på följande sätt:

I likhet med utredningsmännen anse fullmäktige, att förste deputeraden med hänsyn till dennes allt mer ökade göromål bör befrias från direkt befattning med den omfattande och tidskrävande värdeförvaltning, som sammanhänger med statsskuldboksrorelsen, och denna förvaltning i stället anförtros åt tre tjänstemän. Enligt fullmäktiges mening kan däremot förste deputeraden åtminstone tills vidare utan egentlig olägenhet behålla sin befattning med vården av övriga värdehandlingar.

Enligt utredningsmännens förslag skulle ansvaret för riksgäldskontorets värdehandlingar åvila en tjänsteman å revisionsbyrån och två tjänstemän å statsskuldboksavdelningen. För detta förslags genomförande erfordras emellertid en ny befattningshavare å revisionsbyrån. Fullmäktige, som i förevarande organisationsfråga utgått från att söka komma fram till en anordning, som ej kräver mer än den allra nödvändigaste personalökning, hava därför stannat vid, att samtliga de tre tjänstemän, som skola handhava vården av statsskuldboksavdelningens värdehandlingar, böra tillhöra nämnda avdelning, dock med skyldighet för chefen för revisionsbyrån att i enlighet med för honom gällande instruktion utöva vederbörlig kontroll ävensom genom stickprov eller annorledes tid efter annan verkställa inventeringar av värdehandlingsförrådet. Ett genomförande av en sådan i jämförelse med utredningsmännens förslag något begränsad organisation, som fullmäktige dock anse fylla berättigade anspråk på en effektiv kontroll, betingar endast utökning av statsskuldboksavdelningens personal med en befattningshavare. Fullmäktige hålla i likhet med utredningsmännen jämväl före, att statsskuldboksavdelningen bör utbrytas ur kameralbyrån och utgöra en självständig byrå. Med hänsyn därtill och till det ökade ansvar, som den nu ifrågasatta omorganisationen skulle medföra för byråns chef, anse fullmäktige vidare, att sistnämnda befattning med benämning byrådirektör bör uppflyttas från 26:e till 28:e lönegraden. I samband härmed skulle inrättas en ny kamrerarbefattning, som enligt fullmäktiges mening dock ej erfordrar placering i högre lönegrad än den 24:e. Vad angår slutligen föreslagen högre

lönegradsplacering för vissa kameralbiträden bör enligt fullmäktiges mening denna fråga först framdeles komma under omprövning i samband med ovan antydda närmare granskning av riksgäldskontorets organisation i övrigt.

De av fullmäktige nu såsom mest trängande förordade organisationsförändringarna torde böra tillämpas från och med den 1 juli 1933.

Med återopande av vad sålunda anförts hava fullmäktige hemställt, att bankoutskottet ville föreslå riksdagen att, med uteslutande från och med den 1 juli 1933 ur tjänsteförteckningen över befattningar vid riksgäldskontoret av 2 kamrerare i 26:e lönegraden, från och med samma dag därstädes uppföra 1 byrådirektör i 28:e lönegraden, 1 kamrerare i 26:e lönegraden och 1 kamrerare i 24:e lönegraden.

Utskottet. Utskottet, som finner starka skäl vara anförda för de av fullmäktige föreslagna förändringarna beträffande riksgäldskontorets organisation, har icke funnit anledning till erinran mot fullmäktiges förslag.

Nämnda förslag innebär, att en kamrerarbefattning i 24:e lönegraden skulle nyinrättas samt att en befintlig befattning såsom kamrerare i 26:e lönegraden skulle med benämning byrådirektör uppflyttas till 28:e lönegraden. Med avseende å sistnämnda tjänst vill utskottet endast konstatera, att då utskottet — i överensstämmelse med vad fullmäktige synas hava avsett — förutsätter, att den nuvarande innehavaren av kamrerarbefattningen utan ansökning konstitueras å byrådirektörstjänsten, behov av någon särskild övergångsanordning icke föreligger.

Åberopande vad nyss anförts hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret förevarande framställning, må besluta, att den vid avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk fogade tjänsteförteckningen skall, med tillämpning från och med den 1 juli 1933, i nedan angiven del erhålla följande ändrade lydelse:

Tjänsteförteckning

angivande antalet ordinarie befattningar vid vederbörande verk ävensom för vissa av dessa befattningar de särskilda lönegrader, till vilka de äro hänförliga enligt den i 9 § av avlöningsreglementet intagna löneplan.

Verk och befattningar Riksgäldskontoret.	Lönegrad enligt löneplanen
1 riksgäldskommissarie	30
1 byrådirektör	28
1 byrådirektör	27

Verk och befattningar	Lönegrad enligt löneplanen
1 sekreterare	26
1 kamrerare	26
1 kamrerare	24
1 notarie	22

Stockholm den 19 maj 1933.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Gustafsson i Stensholm*, Lindley, Lindgren, Ström i Lidköping, Stendahl, Bjurström och Bodin;

från andra kammaren: herrar Leffler*, Bäcklund, Laurén, Lovén, Paulsen, Johansson i Sollefteå, Wikström och Pettersson i Rosta.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

mot utskottets motivering av herr Stendahl.